

SEZNAM ZKRATEK

- CCEO *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium* (r. 1990)
CIC/1917 *Codex iuris canonici* promulgovaný v r. 1917
CIC/1983 *Codex iuris canonici* promulgovaný v r. 1983
FC posynodální adhortace *Familiaris consortio* (r. 1981)
PNM dokument *Příprava na manželství* [*Preparazione al sacramento del matrimonio*] (r. 1996)

SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

Prameny

Prameny celocírkevní

- Catechismus catholicae Ecclesiae*. Città del Vaticano : Libreria Editrice Vaticana, 1997. X + 949 s. ISBN 88-209-2428-5. Český překlad: *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2001. 817 s. ISBN 80-7192-488-1
- Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus* (18. 10. 1990). Roma : Typis Polyglottis Vaticanis, 1990. XXXIV + 381 s. ISBN 88-209-1719-X. Též In *Enchiridion Vaticanum 12. Documenti ufficiali della Santa Sede (compreso Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium) 1990*, parte II, s. 1–887.
- Codex iuris canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus* (25. 1. 1983). In AAS LXXV (1983) pars II, s. I–320, correctiones: *Appendix de die 22 Septembris 1983*. s. 321–324. Též In *Enchiridion Vaticanum 8. Documenti ufficiali della Santa Sede (compreso Codex Iuris Canonici) 1982 – 25 gennaio 1983*, parte II, s. 1–833. Český překlad: *Kodex kanonického práva*. 1. vyd. Praha : ZVON, 1994. XXIII + 814 s. ISBN 80-7113-082-6
- Codex iuris canonici Pii X Pontificis Maximi iussu digestus Benedicti Papae XV auctoritate promulgatus praefatione Emmi Petri card. Gasparri et indice analytico-alphabetico auctus* (27. 5. 1917). Roma : Typis Polyglottis Vaticanis, 1956. LXXII + 890 s.
- CONCILIUM VATICANUM II. *Constitutio pastoralis de Ecclesia in mundo huius temporis Gaudium et spes* (7. 12. 1965). In *Acta Apostolicae Sedis* LVIII (1966) s. 1025–1120. Též In *Enchiridion Vaticanum 1. Documenti ufficiali del Concilio Vaticano II 1962–1965*, č. 1319–1644, s. 772–965. Český překlad: II. Vatikánský koncil. *Pastorální konstituce o církvi v dnešním světě*. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha : ZVON, 1994. 603 s. ISBN 80-7113-067-2, s. 179–265

- CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI. *Epistula Annus internationalis ad catholicae Ecclesiae Episcopos de receptione communionis eucharisticae a fidelibus qui post divortium novas inierunt nuptias* (14. 9. 1994). In *Acta Apostolicae Sedis LXXXVI* (1994), s. 974–979. Též In *Enchiridion Vaticanum 14. Documenti ufficiali della Santa Sede 1994–1995*, č. 1451–1464, s. 790–803
- CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI. *Normae de conficiendo processu pro solutione vinculi matrimonialis in favorem fidei Potestas Ecclesiae* (30. 4. 2001). E Civitate Vaticana, 2001. 15 s.
- CONGREGATIO PRO SACRAMENTIS. *Litterae circulares Congregatio pro sacramentis de processu super matrimonio rato et non consumato*, Prot. N. 1400/86 (20. 12. 1986). In *Communicationes*, roč. 20 (1988), s. 78–84; též In *Enchiridion Vaticanum 10. Documenti ufficiali della Santa Sede 1986–1987*, č. 1012–1044, s. 754–769
- CONSEIL PONTIFICAL POUR L'UNITÉ DES CHRÉTIENS. *Directoir pour l'application des Principes et des Normes sur l'Oecuménisme La recherche de la unité* (25. 3. 1993). In *Acta Apostolicae Sedis LXXXV* (1993), s. 1039–1119. Též In *Enchiridion Vaticanum 13. Documenti ufficiali della Santa Sede 1991–1993*, č. 2169–2507, s. 1092–1299. Český překlad: PAPEŽSKÁ RADA PRO JEDNOTU KŘEŠŤANŮ. *Direktář k provádění ekumenických principů a norem* (25. 3. 1993). Praha : Sekretariát České biskupské konference, 1995. 99 s.
- IOANNES PAULUS II. *Adhortatio apostolica Familiaris consortio ad episcopos, sacerdotes et christifideles totius ecclesiae catholicae de familiae christianae muneribus in mundo huius temporis* (22. 11. 1981). In *Acta Apostolicae Sedis LXXIII* (1981), s. 81–191. Též In *Enchiridion Vaticanum 7. Documenti ufficiali della Santa Sede 1980–1981*, č. 434–775, s. 204–455. Český překlad: JAN PAVEL II. *Apoštolská adhortace o úkolech křesťanské rodiny v současném světě Familiaris consortio*. Praha : ZVON, 1992. 103 s. ISBN 80-7113-161-X
- IOANNES PAULUS II. *Adhortatio apostolica post-synodalis Vita consecrata de vita consecrata eiusque missione in Ecclesia ac mundo* (25. 3. 1996). In *Acta Apostolicae Sedis LXXXIX* (1996), s. 377–486. Též In *Enchiridion Vaticanum 15. Documenti ufficiali della Santa Sede 1996*, č. 434–775, s. 204–455. Český překlad: JAN PAVEL II. *Posynodální apoštolská adhortace o zasvěceném životě a jeho poslání v církvi a ve světě Vita consecrata*. Praha : ZVON, 1996. 144 s. ISBN 80-7113-187-3
- IOANNES PAULUS II. *Constitutio apostolica de Romana Curia Pastor bonus* (28. 6. 1988). In *Acta Apostolicae Sedis LXXX* (1988), s. 841–930. Též In *Enchiridion Vaticanum 11. Documenti ufficiali della Santa Sede 1988–1989*, č. 787–1083, s. 494–643
- PIUS XII. *Litterae apostolicae motu proprio datae Crebrae allatae suntquo canones „De sacramento matrimonii“ promulgantur*. In *Acta Apostolicae Sedis XLI* (1949), s. 89–119
- PONTIFICIO CONSIGLIO PER LA FAMIGLIA. *Famiglia, matrimonio e „unioni di fatto“* (26. 7. 2000). In *L'Osservatore Romano* 22. 11. 2000, s. 1–12. Též In *Enchiridion Vaticanum 19. Documenti ufficiali della Santa Sede 2000*, č. 1059–1135, s. 604–651. Český překlad: PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU. *Rodina, manželství a „fakticky existující soužití“*. Praha : Sekretariát České biskupské konference, 2001. 47 s.
- PONTIFICIO CONSIGLIO PER LA FAMIGLIA. *Preparazione al sacramento del matrimonio* (13. 5. 1996). Roma : Libreria Editrice Vaticana, 1996. 48 s. Též In

Enchiridion Vaticanum 15 (1996), č. 808–908, s. 481–513; Český překlad: PAPEŽSKÁ RADA PRO RODINU. *Příprava na svátost manželství*. Praha : Sekretariát České biskupské konference, 2001. 32 s.

PONTIFICIO CONSILIO PER L'INTERPRETAZIONE DEI TESTI LEGISLATIVI. *Dichiarazione The Codecon la quale si ribadisce la non ammissione alla comunione eucaristica dei divorziati risposati (CIC can. 915)* (26. 6. 2000). In *L'Osservatore Romano* 7. 7. 2000, s. 1. Též In *Enchiridion Vaticanum 19. Documenti ufficiali della Santa Sede 2000*, č. 964–973, s. 514–523

PONTIFICIUM CONSILIUM DE LEGUM TEXTIBUS. *Instructio servanda a tribunalibus dioecesanis et interdioecesanis in pertractandis causis nullitatis matrimonii Dignitas connubii* (25. 1. 2005). [Textus latinus et italianus.] Roma : Libreria Editrice Vaticana, 2005. 223 s.

Prameny církevní partikulární

DIE BISCHÖFE DER OBERRHEINISCHEN KIRCHENPROVINZ. *An die Hauptberuflich in der Seelsorgetätigen Damen und Herren in der Diözesen Freiburg i. Br., Mainz und Rottenburg-Stuttgart* + KONGREGATION FÜR DIE GLAUBENSLEHRE. *Schreiben an die Bischöfe der katholischen Kirche über den Kommunionempfang von wiederverheirateten geschiedenen Gläubigen*. Bischöfliche Ordinariate der Oberrheinischen Kirchenprovinz Freiburg i. Br., Mainz und Rottenburg-Stuttgart, Oktober 1994. 27 s.

DIE BISCHÖFE DER OBERRHEINISCHEN KIRCHENPROVINZ. *Zur seelsorglichen Begleitung von Menschen aus zerbrochenen Ehen, Geschiedenen und wiederverheirateten Geschiedenen. Einführung, Hirtenwort und Grundsätze*. Bischöfliche Ordinariate der Oberrheinischen Kirchenprovinz Freiburg i. Br., Mainz und Rottenburg-Stuttgart, August 1993. 35 s.

Směrnice České biskupské konference o ohláškách (27. 1. 1993). In *Acta Curiae Archiepiscopalis Pragensis* č. 6/93, s. 34

Směrnice České biskupské konference o smíšených manželstvích (28. 1. 1999). In *Acta Curiae Archiepiscopalis Pragensis* č. 5/99, příloha č. 3, 9 s.

SUPREMUM SIGNATURAE APOSTOLICAE TRIBUNAL. *Litterae ad Exc.mum Dominum Ivan Ljavinec, Exarchum Apostolicum Exarchiae riti Byzantini in Re publica Cecha, de 5 Augusti 1996, Prot. N. 4037/1/96SAT*

Prameny českého sekulárního práva

Zákon Národního shromáždění č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon Národního shromáždění č. 94/1963, o rodině, ve znění pozdějších předpisů a nálezů Ústavního soudu

Zákon Národního shromáždění č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon Národního shromáždění č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška Federálního ministerstva vnitra č. 22/1977 Sb., kterou se vydávají bližší předpisy k zákonu o matrikách, ve znění pozdějších předpisů (zrušena a nahrazena vyhláškou č. 207/2001 Sb.)

Zákon Parlamentu České republiky č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon Parlamentu České republiky č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
 Vyhláška Ministerstva vnitra č. 207/2001 Sb., kterou se vydávají bližší předpisy k zákonu o matrikách, ve znění pozdějších předpisů

Liturgické texty

- CONGREGATIO DE CULTU DIVINO ET DISCIPLINA SACRAMENTORUM. *Lettera al Arcivescovo Jan Graubner, Presidente della Conferenza Ceca dei Vescovi, del 2 dicembre 2004, Prot. n. 1219/04/L.* Spisovna sekretariátu České biskupské konference + archiv autora
- CONGREGATIO DE CULTU DIVINO ET DISCIPLINA SACRAMENTORUM. *Lettera al Arcivescovo Jan Graubner, Presidente della Conferenza Ceca dei Vescovi, del 5 luglio 2005, Prot. n. 1219/04/L.* Spisovna sekretariátu České biskupské konference + archiv autora
- CONGREGATIO DE CULTU DIVINO ET DISCIPLINA SACRAMENTORUM. *Ordo celebrandi matrimonium. Editio typica altera.* Roma : Typis Polyglottis Vaticanis, 1991. VI + 110 s. Český překlad se připravuje.
- CONGREGATIO PRO CULTU DIVINO. *Rituale Romanum. De Benedictionibus. Editio typica.* Roma : Typis Polyglottis Vaticanis, 1985. 539 s. Český prozatímní překlad: *Benedikcionál.* Praha : Česká biskupská konference, liturgická komise, 1994. 237 s.
- DEUTSCHE BISCHOFSKONFERENZ – RAT DER EVANGELISCHEN KIRCHE IN DEUTSCHLAND. *Gemeinsame kirchliche Trauung. Ordnung der kirchlichen Trauung für konfessionsverschiedene Paare unter Beteiligung der Pfarrer beider Kirchen.* 4. Auflage. Regensburg : Pustet, 1977. 40 s. ISBN 3-7917-0314-5
- DEUTSCHE BISCHOFSKONFERENZ – RAT DER EVANGELISCHEN KIRCHE IN DEUTSCHLAND. *Gemeinsame Feier der kirchlichen Trauung. Ordnung der kirchlichen Trauung für konfessionsverschiedene Paare unter Beteiligung der zu Trauung befertigter beider Kirchen.* 2. Auflage. Regensburg : Friedrich Pustet, 1997. 64 s. ISBN 3-7917-1434-1
- SACRA CONGREGATIO PRO CULTU DIVINO. *Ordo initiationis christianae. Decretum, Praenotanda.* In *Enchiridion Vaticanum 4. Documenti ufficiali della Santa Sede 1971–1973.* Bologna : Edizione Dehoniane, 1978. č. 1345–1420. Český překlad celé liturgické knihy: *Uvedení do křesťanského života.* Praha : Sekretariát České liturgické komise, 1987. 189 s.

Literatura

- AZNAR GIL, Federico R. *Uniones matrimoniales irregulares. Doctrina y pastoral de la Iglesia.* Salamanca : Universidad Pontificia, 1993. 240 s. ISBN 84-7299-306-X
- BAR, Joachim Roman. *Prawo zakonne po Soborze watykańskim II.* Warszawa : Akademia Teologii Katolickiej, 1977. 342 s.
- BOGDAN, Franciszek. *Prawo zakonów, instytucji świeckich i stowarzyszeń życia apostołskiego.* Poznań : Pallotinum, 1988. 480 s.

- BOTEK, Libor. *Manželské právo v přehledu pro potřeby pastorace*. Ostrava : Acta Curiae Episcopalis Ostraviensis-Opaviensis (ACEOO) č. 03/2004, příloha č. 2, 27 s.; oprava: Acta Curiae Episcopalis Ostraviensis-Opaviensis (ACEOO) č. 10/2004, s. 60.
- BUDIN, Joachim – LUDWIG, Gerd (ed.). *Synopsis Corporis Iuris Canonici. Vergleichendes Normenregister der vier Gesetzbücher des katholischen Rechts*. Regensburg : Friedrich Pustet, 2001. 397 s. ISBN 3-7917-1745-6
- CASTAÑO, José M. Fernández. *Legislación matrimonial de la Iglesia*. Salamanca : Editorial San Esteban, 1994. 437 s. ISBN 84-87557-78-3
- CHIAPETTA, Luigi. *Il Codice di Diritto Canonico. Commento giuridico-pastorale*. 2 edizione accresciuta e aggiornata. Roma : Edizioni Dehoniane, 1996. 3 vol. ISBN 88-396-0226-7
- Code de Droit Canonique Annoté*. Paris : CERF, 1989. XVIII + 1115 s. ISBN 2-204-02764-2
- Código de Derecho Canónico. Edición bilingüe comentada por los profesores de la Facultad de Derecho Canónico de la Universidad Pontificia de Salamanca*. Tercera edición. Madrid : Biblioteca de Autores Cristianos, 2003. XXXI + 1142 s. ISBN 84-7914-512-9
- COMMISSION THÉOLOGIQUE INTERNATIONALE. *Problèmes Doctrinaux du Mariage Chrétien*. Louvain : Centre Cerfaux – Lefort, 1986. 377 s.
- CORIDEN, James A. – GREEN, Thomas J. – HEINTSCHEL, Donald E. (editors). *The Code of Canon Law. A Text and Commentary*. New York / Mahwah : Paulist Press, 1985. XXVI + 1152 s. ISBN 0-8091-2837-3
- DUDA, Ján. *Katolícke manželské právo*. Spiš : Spišská kapitula, 1996. 304 s. ISBN 80-7142-041-7
- DUDA, Ján. *Pokus o katolícku cirkevnoprávnu manželskú kazuistiku*. Spišské Podhradie : Spišská kapitula, 2001. 101 s. ISBN 80-7142-090-5
- DVOŘÁČEK, Jiří. *Srovnání vad manželského souhlasu podle české právní úpravy a podle kanonické právní úpravy. Licenciátní práce*. Roma : Pontificio Istituto Orientale, Facoltà di Diritto Canonico Orientale, 2005. 60 s.
- FALTIN, Daniel. *Vylúčenie sviatostného charakteru manželstva so zvláštnym zreteľom na manželstvo pokrstených neveriacich*. In FALTIN, Daniel. *Aktuálne problémy z oblasti kanonického práva*. Spiš : Spišská kapitula, 1995. 158 s. ISBN 80-7142-030-1; s. 5–86
- GÓRALSKI, Wojciech. *Małżeństwo (kan. 1055–1165)*. In HEMPEREK, Piotr – GÓRALSKI, Wojciech – PRZYTUŁA, Franciszek – BAKALARZ, Józef. *Komentarz do Kodexu Prawa Kanonicznego 3. Księga III, Nauczycielskie zadanie Kościoła, Księga IV, Uświęcające zadanie Kościoła*. Lublin : redakcja Wydawnictw KUL, 1986. 442 s. ISBN 83-228-0056-8; s. 213–357.
- GÓRECKI, Edward. *Církev se uskutečňuje ve farnosti*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1996. 178 s.
- GÓRECKI, Edward. *Obecné normy Kodexu kanonického práva Jana Pavla II*. Olomouc : Matice cyrilometodějská, 1993. 2 sv.
- GROCHOLEWSKI, Zenon. *O omylu ohledně jednoty, nerozlučitelnosti a svátostné důstojnosti manželství*. *Revue církevního práva*, č. 12 – 1/99, s. 5–19
- HRDINA, Antonín. *Církevní sňatek po novele zákona o rodině*. *Právnický, teoretický časopis pro otázky státu a práva*, vol. 138, č. 3/1999, s. 261–266
- HRDINA, Antonín. *Kanonické právo*. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2002. 436 s. ISBN 80-86342-26-2

- HRDINA, Antonín Ignác. Manželství v současném českém i kanonickém právu. *Revue církevního práva*, č. 16 – 2/00, s. 91–104
- KAŠNÝ, Jiří. *Bůh nás povolal k pokoji (1 Kor 7, 15). Kanonická řízení ke zrušení manželství in favorem fidei*. České Budějovice : Jihočeská univerzita, 2005. 130 s. ISBN 80-7040-816-2
- KAŠNÝ, Jiří. Manželství očima kanonického práva. *Teologické texty*, ročník 12, č. 5/2001, s. 196–197
- KAŠNÝ, Jiří. Pavlovské privilegium. *Studia theologica*, Olomouc : CMTF UP, zima 2001, č. 6, s. 36–43
- KAŠNÝ, Jiří. Smíšená manželství v kanonickém právu. *Teologická reflexe*, ročník VIII (2002), č. 2, s. 138–151
- KAŠNÝ, Jiří. Uzavírání manželství podle civilního a kanonického práva. Historický přehled. *Studia theologica*, Olomouc : CMTF UP, léto 2003, č. 12, s. 30–40
- KAŠNÝ, Jiří. Zneplatňující překážky – De impedimentis dirrimentibus. *Revue církevního práva*, č. 26 – 3/03, s. 169–188
- KAŠNÝ, Jiří. Zrušení manželství in favorem fidei. *Revue církevního práva*, č. 25 – 2/03, s. 83–94
- KAŠNÝ, Jiří. Zrušení manželství na základě tří papežských konstitucí ze 16. století. *Studia theologica*, Olomouc : CMTF UP, podzim 2004, č. 17, s. 47–54
- KIJAS, Zdzisław Józef. *Rodzina srodowiskiem kształtowania się autentycznej osoby*. In KIJAS, Zdzisław Józef (ed.). *Rodzina w wielkich religiach świata*. Kraków : Papieska Akademia Teologiczna, 1999. 107 s. ISBN 83-87681-15-6, s. 9–19
- KINCL, Jaromír – URFUS, Valentin. *Římské právo*. Praha : Panorama, 1990. 476 s. ISBN 80-7038-134-5
- KLIMEŠ, Petr. *Psychické příčiny neplatnosti manželství*. Olomouc : Matice cyrilometodějská, 2003. 173 s.
- LA SOUJEOLE, Benoît-Dominique de. Ekumenické aspekty udílení svátosti manželství. *Salve, revue pro teologii a duchovní život*, ročník 12 (2002), č. 3/4, s. 55–67
- LAWLER, Michael G. Manželství a svátost manželství. *Salve, revue pro teologii a duchovní život*, ročník 12 (2002), č. 3/4, s. 27–43
- LÜDICKE, Klaus (Hsgb.). *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici unter besonderer Berücksichtigung der Rechtslage in Deutschland, Österreich und der Schweiz*. 5 Bänder. Essen : Ludgerus, 1987 – dosud (stále doplňováno a aktualizováno, technicky umožněno provedením nikoli ve vázané knize, ale ve volných listech řazených do vazáče). ISSN 0932-8327
- MELIÁ, Antonio Molina. *La disolución del matrimonio inconsumado. Antecedentes históricos y Derecho vigente*. Salamanca : Universidad Pontificia, 1987. 230 s. ISBN 84-7299-200-4
- NĚMEC, Damián. Liturgická stránka nových svatebních obřadů z r. 1990 a její aktuální dopad v České republice. *Studia theologica*, Olomouc : CMTF UP, léto 2004, č. 16, s. 1–15
- NĚMEC, Damián. Pokoncilní kanonická úprava postavení katechumenů vzhledem k možnosti církevního sňatku a návrhy na budoucí modifikace. *Studia theologica*, Olomouc : CMTF UP, jaro 2004, č. 15, s. 49–64
- PEJŠKA, Josef. *Církevní právo III. Manželské právo kanonické*. Obořiště : Teologický ústav CSsR, 1934. XVI + 308 s.
- PLÖCHL, Willibald M. *Geschichte des Kirchenrechts*. 5 Bänder. Wien – München : Herold, 1960² – 1962² – 1970² – 1966 – 1969.

- POLÁČEK, Vladimír. *Východní manželské církevní právo se zřetelem k právu latinskému*. Košice : Univerzita P. J. Šafárika, Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta v Prešove, 1991. 102 s. ISBN 80-7097-132-0
- POLÁŠEK, František. *Církevní manželství podle kanonického práva*. Praha : Česká katolická Charita v Ústředním církevním nakladatelství, 1990. 108 s.
- POLÁŠEK, František. *Discretio iudicii*. Olomouc : Matice cyrilometodějská, 1995. 103 s.
- POLÁŠEK, František. *Procesní právo*. Olomouc : Univerzita Palackého, 2003. 120 s. ISBN 80-244-0663-2
- POSPÍŠIL, Ctirad V. Rodina, manželství a tajemství Trojice. *Teologické texty*, ročník 12, č. 5/2001, s. 194–196
- PRADER, Joseph. *Il matrimonio in Oriente e Occidente*. Seconda edizione riveduta e aggiornata. Roma : Pontificium Institutum Orientalium, 2003. 299 s. ISBN 88-7210-340-1
- PREE, Helmuth. „Unio irregularis“. Der Sakramentempfang von Geschiedenen, geschiedenen Wiederverheirateten, ehelos Zusammenlebenden und nur zivil verehelichten Katholiken nach kanonischem Recht. *Anzeiger für die Seelsorge*. Heft 4, April 1994, s. 145–158
- SALACHAS, Dimitrios. *Il sacramento del matrimonio nel Nuovo Diritto Canonico delle Chiese orientali*. Bologna : Edizioni Dehoniane, 1994. 300 s. ISBN 88-10-40869-1
- SMAHEL, Rudolf. K fakticky existujícím soužitím. *Teologické texty*, ročník 12, č. 5/2001, s. 200–201
- SVOBODA, Jiří. Aplikace privilegia sv. Pavla podle kán. 1143–1147 CIC a kán. 854–856 CCEO. *Revue církevního práva*, č. 24 – 1/03, s. 5–16
- SVOBODA, Jiří. Moc řádná – zástupná ve vztahu k nerozlučitelnosti manželství. *Revue církevního práva*, č. 18 – 1/01, s. 7–28
- SVOBODA, Jiří. Zplatnění manželství v právu Katolické církve. *Revue církevního práva*, č. 30 – 1/05, s. 7–39
- SZTAFROWSKI, Edward. *Podręcznik prawa kanonicznego*. 1. vyd. Warszawa : ATK, 1985–1986. 4 sv.
- TRETERA, Jiří Rajmund. *Konfesní právo a církevní právo*. Praha : Jan Krigl, 1997. 331 s. ISBN 80-902045-2-X
- ZALESKI, Jan. *Nierozzerwalność małżeństwa według św. Pawła*. Katowice : Księgarnia św. Jacka, 1992. 174 s. ISBN 83-7030-033-2
- ZEDNÍČEK, Miroslav. Kanonické možnosti ukončení manželství. *Teologické texty*, ročník 12, č. 5/2001, s. 196–197
- ZVOLENSKÝ, Stanislav. Formálne odpadnutie od Kátolickej Cirkvi. *Tribunál*, ročník III., č. 1/2004, s. 11–12
- ŽUROWSKI, Marian Al. *Kanoniczne prawo małżeńskie Kościoła Katolickiego*. 2. vyd. Katowice : Księgarnia św. Jacka, 1987. 488 s.